

Arkiv Nyt

Nyt fra Vinderup Egnshistoriske Arkiv

Nr. 31

Forår

2010

Husk generalforsamling på Arkivet 24. marts 2010

- Pluk fra udstillingen på Arkivet.** Side 4
Der fortælles lidt om den kommende udstilling
- De flyttede huset!** Side 6
De gode Sevelboere havde ikke fantasi til at forestille sig, at deres vejtræer stod for tæt
- Det skete for 75 år siden** Side 7
Daniel har læst i de gamle Vinderup Avis'er
- Et eventyr om Sevel Søndre Sogn** Side 10
- Et gammelt sagn, der var virkelighed bag.** Side 13
I 1951 fandt man en egekiste i Svenstrup

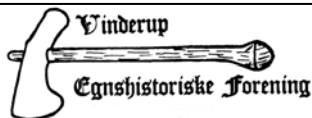

Da der kom russiske vildheste til Vinderup Side 14

I 1902 og nogle år frem kunne scener, der lignede billedet her til venstre, ses i Vinderup. Rytterne var en af de lokale slagtere og hans slagtersvend.

Møder og arrangementer Side 16

Vinjes Torv 1, 7830 Vinderup. Tlf: 97 44 29 98

Hjemmeside: www.lokalarkiver.dk/vinderup

Email: mail@arkivet-vinderup.dk

Åben: Mandag 19-21 Onsdag 13-16 Fredag 10-15

Bestyrelsen

Formand

Kurt Guldbæk, Hasselholtvej 4, 7830 Vinderup

Tlf. 51 28 85 54

E-mail: kurt@arkivet-vinderup.dk

og 97 44 36 01

Næstformand

Ninna Weis, Birkevej 1, 7830 Vinderup

Tlf. 97 44 15 14

Kasserer

Gustav Lind, Nørregade 37, 7830 Vinderup

Tlf. 97 44 10 75

Sekretær

Boye Bruhn, Skrænten 29, Sevel, 7830 Vinderup

Tlf. 97 44 61 04

Johannes O. Hansen, Åglimt 33, Mogenstrup, 7800 Skive

Tlf. 97 54 41 16

Børge Poulsen, Hjerlhedevej 13, Sevel, 7830 Vinderup

Tlf. 97 54 18 00

Harry Klith, Østparken 1, Ejsing, 7830 Vinderup

Tlf. 97 44 62 48

Suppleanter:

Svend Nielsen, Vinderupvej 19, Ejsing, 7830 Vinderup

Tlf. 97 44 60 76

Jens Kr. Lund Jensen, Solskrænten 5, 7540 Haderup

Tlf. 97 45 25 20

Revisorer:

Johannes Mikkelsen, Klostervej 16, Sevel, 7830 Vinderup

Tlf. 97 44 80 98

H. P. Christensen, Østparken 10, Ejsing, 7830 Vinderup

Tlf. 62 75 12 20

Faste udvalg

Mødeudvalg

Fmd. Gustav Lind, Nørregade 37, 7830 Vinderup

Tlf. 97 44 10 75

Børge Poulsen, Hjerlhedevej 13, Sevel, 7830 Vinderup

Tlf. 97 54 18 00

Harry Klith, Østparken 1, Ejsing, 7830 Vinderup

Tlf. 97 44 62 48

Boye Bruhn, Skrænten 29, Sevel, 7830 Vinderup

Tlf. 97 44 61 04

Johannes O. Hansen, Åglimt 33, Mogenstrup, 7800 Skive

Tlf. 97 54 41 16

Daglig leder af Vinderup Egnshistoriske Arkiv

Bodil Møller, Pilevang 1, Sevel

Tlf. 97 44 84 41

Arkiv Nyt

Udgives af Vinderup Egnshistoriske Forening, Vinjes Torv 1,

Tlf. 97 44 29 98

Redaktør: Kurt Guldbæk, Hasselholtvej 4

Tlf. 51 28 85 54

E-mail: kurt@arkivet-vinderup.dk

Alle bidrag til bladet sendes til ovennævnte.

Oplag: 300 stk.

ISSN: 1903-9697

Til medlemmerne

Vi er nu startet på et nyt år med større mængder sne og kulde, end vi har set i mange år. Mon ikke de fleste efterhånden er kommet dertil, hvor man længes efter foråret!

Det kommende forår betyder også, at tiden er inde til kontingentbetaling. Kontingentet er uændret fastsat til 75 kr./person.

Det er ikke nødvendigt at gå på posthuset for betalingen, man kan altid betale på Arkivet. Eller endnu bedre: betal via netbank, det vil glæde kassereren!

Der indkaldes til **GENERALFORSAMLING** onsdag d 24. marts 2010 kl. 19.30 på Arkivet

Dagsorden:

1. Valg af ordstyrer
2. Formandens beretning
3. Arkivleder Bodil Møller orienterer
4. Fremlæggelse af regnskab v. Gustav Lind
5. Fastsættelse af kontingent for 2011
6. Indkomne forslag
7. Valg.

Til bestyrelsen: Ninna, Gustav, Boye og Kurt. Alle er villige til genvalg.

Suppleanter: Svend Nielsen, Ejsing og
Jens Kr. Lund Jensen, Haderup

Revisor: H. P. Christensen, Ejsing

8. Eventuelt

Forslag, der ønskes behandlet på generalforsamlingen, skal sendes skriftligt til formanden senest 10 hverdage inden generalforsamlingen.

Efter generalforsamlingen vil Bodil Møller fortælle om årets gang på en gård. Foredraget er ledsaget af billeder fra en gård her på egnen.

Den nye udstilling

Bestyrelsen og andre frivillige har i vinterens løb arbejdet med at lave den nye udstilling, som fortæller om de handlende, der i tidens løb har haft et levebrød i de 5 sogne. Det arbejde er ved at være tilendebragt, og vi vil gerne indbyde alle interesserede, medlemmer såvelsom ikke-medlemmer til åbningen.

Udstillingen åbner d. 6. marts kl. 10.00

Arkivet vil gerne byde på en kop kaffe m.m.

KG

Pluk fra udstillingen på Arkivet.

Lørdag d. 6. marts bliver den nye udstilling på Arkivet åbnet. I får her et lille udpluk fra udstillingen fra en af de små butikker i Ejsing Sogn.

Ishuset på Egebjerg Remme 1962 - 1981

Egebjergvej 33.

Margit Danielsen fortæller:

Min mor Emma Danielsen tjente som husbestyrerinde på Viborgeggen i perioden 1952-1959. Hun var alene-mor med et par tvillinger, Margit og Aksel. Det sidste sted hun tjente til livets ophold for sig og sine, var i Egebjerg. Det var svært for hende, og hun besluttede da at købe et hus. Og sådan blev det. Sidst på vinteren 1959 købte hun et lille stråtekt hus på Egebjergvej 33 for den nette sum af 7.000 kr.

Hun var meget fattig. Margit husker, hun lavede havregrød på et primusapparat. Møbler havde hun ingen af, gardiner fik hun forærende af en

nabo. Hun fik kredit i Brugsen og betalte, når hun havde arbejde. På et tidspunkt havde hun sparet sammen til en kamin, så familien kunne få varme. Et stort fremskridt.

I nabohuset boede Jens M. Nielsen (Jens This') sammen med sin gamle mor, Ane.

Jens og Emma besluttede i fællesskab at drive kioskhandel. Det skulle være på mors grund, fortæller Margit. Så der kom endelig en lille gul kiosk op at stå omkring 1962. Margit husker, at hun næsten ikke sov af bare spænding i dagene, indtil den stod der.

Vareudbuddet var slik, chokolade, is, pølser, sodavand, skærekager og lidt legetøj, og hvis man gik til Jens, kunne man købe cigaretter – én ad gangen!

Senere kunne det være hele pakker. Den enkelte handel kunne være fra 5 øre til mange kroner.

Stedet blev besøgt af mange af egnens unge mennesker, der var storforbrugere af is, pølser og sodavand, men også familier på udflugt en søndag eftermiddag gjorde holdt for at købe en is. På det tidspunkt blev sommerhusområdet ved Hostrup Strand bebygget, og der blev pludselig en livlig trafik ned forbi Emma og Jens's ishus. Margit husker, at der ofte holdt lange rækker af biler i vejsiden. Man handlede i kiosken/ishuset på vej til eller fra sommerhuset. Emma og Jens fik på den måde kendskab til mange menneskers, ikke mindst unges menneskers, liv. Det var en form for et fristed for dem.

Efterhånden blev kiosken for lille, og om vinteren var det ikke rart at stå ude i kulden og spise pølser. Derfor indrettedes i den ene ende af huset et rum til handel, og der blev opstillet spilleautomater. På den tid var TV ikke hvermandseje, så derfor fik de unge lov at kigge gennem den åbne dør ind i Emmas stue for at se på det TV, der var opstillet der. Margit husker, at der ikke var ret meget privatliv. Men nøden tvang dem jo til at finde indtjeningsmuligheder, og så måtte man tage de ulemper med, som det medførte. Det var også hyggeligt ind imellem.

Åbningstiden var lang, for der var åben næsten hele døgnet alle ugens dage. Var der ikke åben i kiosken, så blev der banket på dør eller vindue.

Omkring 1970 blev det til en meget større kiosk. Emma og Jens skiftedes til at passe kiosken. Salget gik strygende. Så var der pludselig udsolgt. Begge

frysere var tomme, og Margit eller Aksel blev sendt af sted til Rønbjerg efter mere is. Hun husker også, når der ikke var pølser og varm kakao nok. Så kom Jens farende ind i køkkenet og fik Emma og Margit sat i gang med at varme mere på komfuret.

Varene blev leveret af Lækkerland, Rønbjerg Is, købmand Møller i Skive, og pølser hentede man til at begynde med selv på Skive slagteri. Margit husker tydeligt turene til slagteriet. Der fortælles, at ejeren af Rønbjerg is på et tidspunkt spurgte slagteridirektøren, hvorfor slagteriet ikke kørte pølser ud til kiosken på Egebjerg Remme. Ja, grunden var, at man ikke troede, der var salg nok til, at man ville køre efter det. Direktøren blev inviteret med på besøg i kiosken, og her kunne han ved selvsyn se al den tomme emballage fra pølserne. Så fik piben en anden lyd, og efter den tid fik kiosken regelmæssigt besøg af varebilen fra Skive slagteri !

Jens var en meget vigtig del af kiosken, husker Margit. Han var ualmin-

delig rar og hjælpsom. Han kunne ikke sige nej. Hun er ikke sikker på, at han altid fik indkrævet hvad kunderne kom til at skyldte, men det tog både han og Emma nu ganske roligt. Økonomisk gik det bedre.

De samlede også kogler og købte kogler til videresalg af mennesker i omegnen. Koglerne blev sendt til Børkop og blev der brugt til kranse og dekorationer.

Da Jens's mor døde, begyndte han at komme meget hos Emma rent privat. De havde et godt forhold til hinan-

den, satte pris på hinandens selskab og fulgtes ad i byen som par. Det endte med, at han flyttede ind hos Emma. Margit betragtede Jens som en slags stedfar. Da Jens blev pensioneret i 1981, lukkede de kiosken. En god tid var forbi. Mange glade mennesker har besøgt deres sted og har fået en venlig og god modtagelse.

Jens døde d. 28. feb. 1998. Kiosken blev stående indtil d. 23. feb. 2007, hvor den brændte sammen med Emmas hus. Emma døde d. 7. dec, 2007.

H. Klith

De flyttede huset!

Fra Vinderup skrives til Viborg Stiftstidende:

Købmand Knudsen i Vinderup havde ved Rønbjerg Station et hus, som han gerne ville have flyttet hjem til Vinderup. Han sluttede derfor akkord med en vognmand om at køre huset til byen, hvilket så foregik i tirsdags.

Det nødvendige mandskab fik efter en del anstrengelse huset læsset, og bygningen begyndte nu så småt at skride ad Vinderup til. Turen gik ad Est-

vad, Flyndersø Mølle over Sevel til Vinderup.

Det gik også meget heldigt, indtil transporten nåede Sevel by; her havde de gode Sevel borgere slet ikke tænkt sig den gang, de plantede træer ved siden af vejen, at der kunne komme et helt hus trillende ad landevejen, thi her var for lidt plads, for lidt "husrum"; de høje træer rækker deres grene ud over vejen og favnede huset så kærligt, at

Fortsætter på side 16

Det skete for 75 år siden

I 2009 blev alle numre af Vinderup Avis helt fra 1932 og op til 2005 opmagasineret på Egnshistorisk Arkiv i Vinderup. Det er en guldgrube at dykke ned i, hvis man vil vide, hvad der skete her på egnen i gamle dage. Vi skruer her tiden 75 år tilbage - til 1935:

Realskolebestyrer A. Rytter køber Vinderup Realskole, der siden 1918 blev drevet af et aktieselskab. Nu er der opført en ny bygning, indeholdende 4 lyse og rummelige klasseværelser mod øst og fysiklokaler mod vest. Overalt centralvarme, og i kælderetagen moderne toiletforhold, håndvaske og baderum. Også på kommuneskolen sker der ombygning og modernisering. Skolen har nu 5 klasseværelser, et håndgerningslokale og et lærerværelse. Elevtallet er 180.

I Ejsing har Statens Jordlovsudvalg af godsejer A. Olufsen købt Ejsingholm på 428 tønder land. Pris 280.000 kroner, i 1924 havde Olufsen givet 450.000 kroner for gården. Det er hensigten at udstykke Ejsingholm til bunds, og man regner med oprettelse af ca. 20 husmandsbrug og to mindre gårde.

Sevel Sparekasse har købt en grund af maler Christensen for 4.000 kroner og lader her bygge en ny sparekassebygning i løbet af sommeren. I Vinderup udbydes 10 villagrunde og haver til salg, beliggende ved Nylandsvej og ved Møllersvej og med kloak, vand og elektricitet.

I maj berettes, at arbejdet med Odesundbroen skrider rask fremad, bl. a. med støbning af bropillerne. Der vil gå mindst et år med forberedelserne til overbygningsarbejdet, men næste sommer vil broen begynde at tage rigtig form.

Der er to gårdbrande på egnen, nemlig i Damgård i Ryde, hvor et snedkerværksted brænder, og i Damgård i Handbjerg, hvor tre udlænger nedbrænder helt. Egnen får to nye sognefogeder, nemlig Niels Chr. Mortensen, Egebjerg, og Laurits Madsen Moesgård, Ryde. I Sevel bliver Jørgen Hedegaard antaget som ny graver og kirkebetjent.

Vinderup Husholdningsforening bliver stiftet med følgende bestyrelse: Fru Dalby, Bjert, fru Maarbjerg, Hasselholt, fru Møller, Hasselholt, fru Hyldgaard, Ejsing, samt fru Priess, fru Bjørnkjær og fru købmand L. Nielsen, Vinderup. (Der nævnes ikke fornavn på fruene!)

Fra det kirkelige område berettes, at den gamle altertavle i Sahl kirke er blevet istandsat på Nationalmuseet i København. Inden hjemturen var den udstillet på museet en uge og samlede en stor beundrende skare. I kirken i Vinderup er der installeret tunghøreanlæg for de, som hører mindre godt. Arbejdsløse og deres hustruer indbydes til samvær i menighedshuset med tale, sang og underholdning. Pinsevækkelsen holder møder i private hjem, og det første Oxford-møde afholdes i Vinderup.

En rask mand i Ejsing, 63-årige husmand Jens Nielsen, besøger sine børn i København, og turen frem og tilbage gøres - på cykel.

Af de mere muntre indslag kan

Velgørenheds - Fodboldkamp

til Fordel for **Vinderup Lystanlæg** afholdes paa Sportspladsen

Søndag den 1. September Kl. 6½

imellem **de tykke og tynde Borgere i Vinderup.**

Spillerne afgaar fra Hotellet Kl. 6½ med Musik. Pries's Højtalervogn.

Entre: Mindst 50 Øre, Børn 25 Øre.

Resultatet af Bortlodningen bekendtgøres paa Pladsen.

nævnes en fodboldkamp mellem tykke og tynde borgere i Vinderup. I referatet af det store opgør hedder det: "Det hænder, at de daglige gnidninger mellem borgerne i Vinderup slår ud i lys lue. De deler sig i to lejre, eftersom deres legemlige anlæg byder dem. Det er de magre og forsultne, der kæmper mod deres velnærede og mætte medborgere. - - - Man så denne gang ikke noget til byens læger. Det er også lidt utiltalende, når de møder op ved en sådan lejlighed. Det minder noget om rovfuglen, der holder til i nærheden af slagmarken." Om kampens resultat nævnes intet. Ej heller er der navne på de tykke og de tynde.

Også dengang var der emsige P-vagter, se blot dette læserbrev fra 5. februar:

Er vi landboere velkomne i Holstebro ?

Undertegnede, der var inde at handle i 2 forretninger paa Store Torv i Holstebro torsdag den 24. Jan. 1935, tillod sig at parkere bilen på torvet. Der fandtes ikke een eneste gris på

torvet på det tidspunkt, grisetorvet var sluttet flere timer tidligere.

Jeg tillader mig at anføre følgende rapport fra Hr. politibetjent Bach samt anklageskrift og bødeforlæg fra Hr. politimester Hallund:

I anledning af omstående rapport tiltales slagtermester Carl Pedersen, Vinderup, herved for at have overtrådt lov nr. 129 af 74. april 1932 paragraf 2.

Såfremt tiltalte vedgår at have gjort sig skyldig i den forseelse, hvorfor han sigtes og ønsker sådan afgørelse, kan sagen i løbet af 14 dage afgøres uden retslig forfølgning ved erlæggelse af en Holstebro Politikasse og Holstebro kommunekasse tilfaldende bøde af 4 Kr.

sign: Hallund.

Betalt

J. Chr. Grønkjær.

Ordlyd af politirapport:

Forannævnte automobil Ø 11173 var i dag kl. 17,55 parkeret på det sydøstlige hjørne på Store Torv, desuagtet det på stedet er tilkendegivet, at al parkering indtil kl. 18 er forbudt på torsdage.

Automobilen var endog parkeret op til selve skiltet om forbudet, hvilket skilt jo er anbragt i den runde helle. Sigtede blev ikke truffet til stede, og han er således uvidende om, at der er indgivet rapport.

Torsdag den 24. jan. 1935. sign.

Bach, Politibetjent.

Den 28 jan. 1935 mødte Sognefo- den op og afkrævede mig en Bøde på 4 Kr., som straks blev betalt. Det Skilt på Torvet er sikkert opsat for at sikre Gri- setorvet Plads om Torsdagen; men da Torvet forlængst var sluttet, synes jeg, det er misforstået Nidkærhed fra Poli- tibetjentens Side at reagere. Tænk: Bilen stod der 6 Minutter, før det var tilladt, Bilen generede hverken Færds- len eller de forlængst bortdragne Gri- se. Hvilken Opdagelse for en Politibe- tjent: Funden en Bil på Torvet 6 Mi- nutter, før det var tilladt. Mon han ikke trænger til Forfremmelse efter denne Dåd?

Kan Handelsstanden i Holstebro være tjent med en sådan Optræden fra Politiets Side?

Det er ikke nemt at se alle de mere eller mindre umulige Plakater, der bliver Opsat: men i andre Byer har jeg hørt om Politiets Elskværdighed ved enten at give en blid Henstilling eller, hvis Billisten ikke er tilstede, da at skrive en Seddel og lægge i Bilen for at advare vedkommende mod Gentagelse; men det er måske i de Byer, hvor Poli- timesteren selv kører Bil.

Jeg har nu i snart 12 År kørt Bil uden at få Bøde eller Henstilling fra Politiet. Er det så underligt, at man føler sig lidt ilde berørt, når man så pludselig finder sig pr. Kancellistil

benævnt "Sigtede" ligesom en anden Storforbryder.

Vinderup, den 31, januar 1936.

Carl Pedersen.

Slagtermester, Vinderup.

Et par annoncer løfter sløret for visse konflikter i det ellers så fredelige Djeld.

2. juli, annonce: Udskrift af forlig den 26. april d. å. i retten i Holstebro i sag: Gårdejer N. N., Djeld, ctr. gård- ejer A. N., Djeld: Sagsøgte, A. N. , beklager at have brugt udtrykket Idiot på en måde, der af sagsøgeren er opfat- tet som fornærmelig, medens det natur- ligvis ikke har været meningen, at det- te udtryk skulle forstås bogstaveligt eller overhovedet som forringende for modpartens agtelse. Til fuld afgørelse af sagsomkostninger betalte sagsøgte straks til sagfører Hviid på sagsøgerens vegne 75 kroner.

9. juli, annonce: Meddelelse. Jeg ser i sidste nummer af nærværende blad, at der er indrykket et udskrift af forlig den 26. april i retten i Holstebro. Jeg synes lige, der skulle noget af vid- neforklaringen med. J. A., Djeld, som var angiver og altså hovedvidne, stod frem og sagde, at jeg havde sagt, at N. N. var en stor idiot (dog ikke kraftidi- ot), og det ville han give attest på, at han ikke var. Dommeren siger: "De give attest, det plejer at være læ- ge". Da jeg hørte, at N. N. kunne få så vigtig en attest som af J. A., syntes jeg, den var god til forlig. Forliget er af- gjort uden min underskrift, som J. A. har blameret med. Nu kan læserne selv bedømme sagen. A. N. , Djeld.

dach

Et eventyr om Sevel Søndre Sogn

Nedenstående er skrevet af Jens P. Løvig i Holstebro Dagblad den 23. juli 1946 og her gengivet, idet stavemåden er moderniseret, mens den oprindelige tegnsætning er respekteret.

Jens P. Løvig blev født i Egebjerg i Ejsing sogn i 1871. Som ganske ung var han elev på den grundtvigske Vejstrup Højskole, et ophold, der prægede ham hele livet.

Han blev tidligt politisk bevidst, og da han allerede som tiårig kom ud at tjene som hyrdedreng, havde han øje for småfolks trange kår. Det var derfor naturligt for ham - da partiet Venstre i 1905 blev splittet - at tilslutte sig

Det radikale Venstre, og han var partiets folketingskandidat ved valget i 1920. 25 år gammel købte han Lille Nygård i Trabjerg og giftede sig året efter med Sallingpigen Margrethe.

Meget hurtigt blev han betroet mange tillidshverv i og udenfor sit hjem sogn, men trods en travl hverdag fik han tid til at skrive om alt det, der lå ham på sinde, og i 1944 udgav han en digtsamling "Krummer", der fik megen ros.

Jens P. Løvig døde i 1956 knap 85 år gammel.

Boye Bruhn

Eventyr!

Der tales og skrives så ofte om eventyr, men disse er som oftest foregået langt borte eller fostret af fantasifulde skribenter, så man ikke ved, om der ligger en virkelighed til baggrund for dem. Jeg kan fortælle et eventyr, som de ældste på disse egne kan kontrollere, og jeg vil henvise til Sevel Søndre Sogn og den udvikling, som der har fundet sted i de sidste 50 – 60 år. Før denne tid lå denne egn så at sige uberrørt af, hvad der foregik ude i den vide verden.

Jeg travede for noget over 50 år siden med posttasken på ryggen ude over Djeld og Herrup heder. Veje var der få af, men når man ville respektere Herrup og Bjørnkær gårdenes kornmarker, kunne man sætte sin kurs i hvilken retning, man ville, uden at nogen ænsede det, og man var endda

kærkommen, uden at man havde et ærinde. Det var et rigtigt slaraffenland for vildtet. Urhanen skogrede og gjorde tilnærmelser til det svage køn. Harens lange bagben, som var dens eneste våben, satte den i stand til at forcere den høje lyng i store spring, og havde ræven haft held til at stjæle et lam, en gås eller i det mindste en hane fra en af hedeboenderne eller længere nord fra i sognet, ja, så kunne den ligge her og få kroppen tørret, mens den uden anger fortærede byttet. Men ve den, om middagssøvn blev for fast; thi også dette paradys havde foruden hugormene også andre slanger. Min morbroder, Ole Mundbjerg og hans nabo, Kristen Olesen i Herrup var ivrige jægere, og kom de ræven på skud, var pelsen forfalden til udlevering. Ole både hørte og så godt, mens Kristen Olesen var døv,

dog ymtede onde tunger om, at han godt kunne høre, hvad han ville høre. Jeg kunne meget vel tale med ham, men han havde jægerens hånd og øje. Den milde Jacob Madsen blev hjemme og passede sit arbejde og sin bedrift, og så opkøbte han i øvrigt al den hede, han kunne overkomme, hvad en del af hans mange efterkommere nu nyder godt af. Det var dog særlig, da brydningen af kalken ved Sevel Kalkværk tog sin begyndelse, at der kom fart i opdyrkningen; thi kalktilførsel var nødvendig, hvis man ville vente sig en ordentlig afgrøde. Jeg har ved min færden på disse og andre hedestrækninger set mange mådelige småhjem. Rug og kartofler var de afgrøder, man særlig holdt sig til, og i kartoflerne fandt den vilde spergel et rart værested. Når husmoderen om formiddagen var færdig i huset, skulle hun ud på kartoffel-ageren at plukke spergel til koen, og selv om bremserne endnu ikke var kommen frem, bissede koen alligevel, når den så sin malkerske trisse hjemad med forklædet fuld af den saftige spergel.

Kære læser! Hold nu det fremførte i minde, tag så din bil, din cykel eller måske din stav i hånd og følg så landevejen i øst fra Skave og ned gennem plantagen, der for øvrigt også er vokset op i nævnte periode. Når du kommer forbi skovfogedboligen ved vejen ad skovridergården, gør så holdt, tør din svedige pande og betragt brødrene Simonsens gårde. Du kan godt sætte dig i den søndre grøft og betragte Peder Simonsens gård, velbygget og velplejet er den. Betragt haven ud mod vejen og drag dig så i minde, at for kun få år siden var her kun hede. – Er dette

ikke et eventyr. Notér det, og fortsæt øster på, der er mange dejlige gårde med bugnende kornmarker. Se til højre! Lidt fra vejen bor storbonden, Jens Nygaard. For godt 20 år siden tog han fat her med de bare næver på den øde hede, og nu har han opdyrket op mod 100 tdr. land, bygget for ca. 100.000 kr., anlagt frugtplantage, har alt i maskiner og 30 køer på stald med tilsvarende opdræt. Folk siger så meget, de siger også, at det hele er gældfrit. – Er det ikke et eventyr. Bliv bare ved til Hagebro, der fås sodavand til afholdsfolk, og godt øl til de mest tørstige, og langs vejen vil du få meget at se både omkring kalkværket og længere øst på indtil Haderup kirkevej. Alle de pæne huse langs vejen er af meget ny dato. Når du har slukket tørsten og noteret det sete, tag så samme vej tilbage, men når du er nået op på bjergbakken, kan du godt tørre din pande igen og vende dig mod nord og nordøst. 3 mil lige i nord med udsyn over å og eng ligger Skive by, samlingspladsen for fjandboer og sallingboer. Har du ikke ondt i lænderne, drej så ansigt og krop og se ud over dette landskab, det har fængslet mig så ofte, og aldrig har jeg nydt skønnere udsigt.

Men jeg kom fra temaet. Når du kommer forbi Lykkensprøve, tag så med vejen til Herrup kirke. Den lille kirkeby med skole, brugsforening, købmandshandel, mejeri og alle slags håndværkere og næringsdrivende er vokset op i løbet af få år. Atter et eventyr. Det bliver jo noget hen på eftermiddagen, men fortsæt ad Kobborg og Møgelvang med dens ca. 20 ny gårde, som i løbet af få år er født ud af heden.

Omkring gårdene anlægges haver,

der dog allerede er i god grøde. Disse hedeopdyrkere er endnu i deres bedste alder, og de er ranke af holdning; thi de har taget teknikken i deres tjeneste til at forrette det strengeste arbejde. Køer og heste i velnæret stand trimler sig i græsset eller gumler endnu i sig af hvidkløveren, og bierne summer; thi de er sikkert veltilfreds med at have fået lyngen ombyttet med kløveren, og honningen bliver ikke ringere. Hugormen er forsvunden, den er ikke med i kulturarbejdet, hvorfor ved jeg ikke. De gamle spyttede sommetider deres skrål i dens gab, så svulmede den op og døde, men en gammel kone har sagt mig, at hvor rugen groede, kunne hugormen ikke leve, thi i spidsen af hver rugkerne ses Vorherres ansigt, og derfor er brød den rene gift for dette kryb. Nå, men du har atter oplevet et eventyr.

Nu sætter mejeribestyrelse Hans Pedersen, Herrup af og til ½ million kg sødmælk på sit regnskab, og lærer Jensen, Herrup grunder over, om den store, nye skole dog alligevel ikke er blevet bygget for lille til at tage imod den strøm af børn fra de unge familier i

Møgelvang, men det går vel. Sevel kommune så ret, da den anlagde vejen fra Salshøj til Herrup, det har allerede givet bonus i kassen, og sparekassen har ikke fortrudt, om den en enkelt gang vovede sig noget langt ud. Pantherne har artet sig til den gode side. Atter et eventyr.

Lad digterne hjemme ved deres skrivebord istemme hymnen til hedens pris og klage over dens forsvinden, skønt de kun sjældent har aflagt den besøg. Jeg elsker de bugnende marker med lykkelige hjem i agrenes tvil. Heden er symbolet på uvirksomheden og ugideligheden i renkultur; thi også selv på magrere hedejorder ser man nu ret gode resultater, især hvor den pågældende dyrker har været fremsynet og begyndt på læplantning i tide. Jeg fryder mig, når jeg kommer forbi egne, hvor den store forandring er sket, kun nager det mig, at jeg ikke også stillede mine evner og kræfter til rådighed i kampen mod lyngen. Denne kamp er ført af andre, og jeg må nøjes med at give dem min hyldest og tak.

Jens P. Løvig.

Man kendte sine lus på travet!

Daniel har andetsteds fortalt stort og småt fra Vinderup Avis fra 1935. Jeg har også kikket lidt i den og faldt over denne lille artikel:

Indbrud i Vinderup.

Natten mellem fredag og lørdag blev der hos købmand F. Kristensen begået indbrud af den her på egnen godt kendte Filies fra Rønbjerg.

Udbyttet beløb sig til 24 kr., som

henlå i kasseapparatet som byttepenge.

Om morgenen tidlig fangede statspolitiet fra Skive tyven i dennes hjem i Rønbjerg.

KG

Et gammelt sagn, der var virkelighed bag.

I et gammelt nummer af Skive Folkeblad fra 1951 har vi fundet denne lokale artikel:

På Mads P. Jensens mark i Svenstrup mellem Sevel og Vinderup er man ved pløjearbejdet nu i efteråret flere gange stødt på træstammer, og ved en nærmere undersøgelse fandt man planker, hvorunder der lå en del skeletrester. Plankerne var altså en kiste. Den var ret velbevaret, men dog så gammel, så den var samlet med træsøm.

Pladsen, hvor fundet er gjort, er en moseagtig eng lige ved skellet mellem Sahl og Sevel sogne, og fru konsulent Overgaard, Holstebro, der er kendt som oldtidsforsker, og til hvem der er sket henvendelse, anslår fundet til at være en selvmorders grav. Langt tilbage begravede man sådanne ved et sogneskel, for at de ikke skulle gå igen.

Ved en samtale med en af de ældste, der har boet i nærheden af finde-

stedet, Chr. Goderum, nu Sahl, der er op i firserne, fortæller denne os, at han mange gange som dreng har hørt gamle fortælle, at der på pladsen her en gang for længe siden var begravet en selvmorder. Det blev nu altid sagt, fortæller Chr. Goderum, at det var øst for sogneskellet, i Gadegårds jord, at stedet skulle være; men så meget har det så fejlet, så det var vest for, på Sahl-siden af sogneskellet.

Men det gamle sagn talte altså sandt.

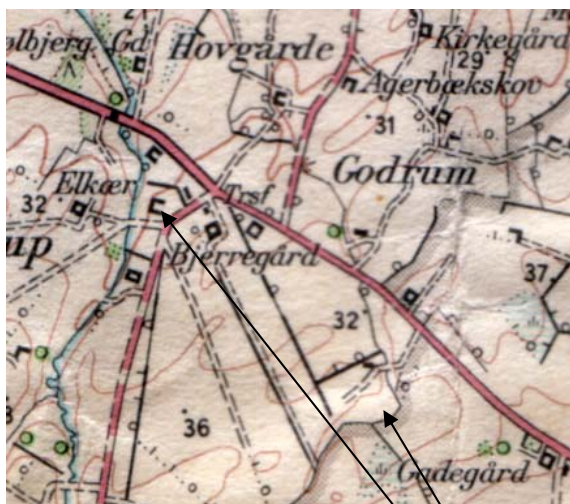

Så vidt oplyser avisartiklen.

I sammenhæng hermed har jeg talt med Vagn Mølgård, nu Hasselholt, der på det tidspunkt tjente på en gård i nærheden.

Han kan udmærket huske fundet og oplyser, at man overvejede at genbegrave skeletresterne på Sevel kirkegård, men alligevel valgte at grave det hele længere ned, så det ikke generede markarbejdet.

Vagn fortæller, at man vidste, at en ung pige, der tjente i Toftgård i Svenstrup (Svenstrupvej 4), var kommet i 'ulykkelige' omstændigheder og derfor havde begået selvmord. Men om det var hende, man havde fundet, og hvornår det skulle være sket, vidste man ikke!

Kisten og skeletresterne blev fundet her. Tjenestepigen skulle have tjent på Toftgård.

KG

Da der kom russiske vildheste til Vinderup

Når man kigger i de gamle tinglynsninger for Vinderup by fra omkring 1900 og frem, får man indtryk af, at det var lidt af et Klondyke. Der blev handlet livligt med ejendommene, mange gange med folk langevejs fra.

Men det passer jo også godt med, at det var i de år Vinderup havde vokseværk!

En af dem, der øjnede muligheder i byen, var en ung slagter ved navn Chr. Frederik Laursen. Han kom som nygift i 1902 til Vinderup fra Lunderskov sammen med sin kone Maren Kristine.

Den unge Chr. Frederik Laursen.

De startede med at bo i Søndergade 28, der ikke eksisterer mere. Det var her, bl.a. Morsings Konditori var i mange år, men det forsvandt ved Vinderup Banks sidste udvidelse.

Da Maren Kristine døde ½ år efter at have født deres søn Carl Kristian, flyttede den unge slagtermester over på den anden side af gaden i en lejlighed i Søndergade 17.

Det var også her, han havde sit slagteri, "Vinderup Eksportslagteri", der nok ikke var typisk for egnen på den tid. Det får man et indtryk af ved at læse, hvad sønnen på sine gamle dage i 1981 skrev:

"Min far ejede Vinderup Eksportslagteri, hvorfra han eksporterede kød til flere lande, blandt andet til Rusland, hvorfra han til gengæld importerede russiske heste, en til to jernbanevogne om måneden.

Disse vilde heste var indfangede med lasso på de russiske stepper og havde aldrig haft hovedtøj, sadel eller seletøj på og kom så i jernbanevogne til Vinderup. C. F. Laursen og hans svend, slagter Petersen vænnede så hestene først til at have en mand på ryggen, skiftevis mester og svend, eftersom de blev kastet af og sprang på igen, og til sidst måtte hestene så kapitulere og beholde manden på ryggen – først på bar ryg – senere med sadel, og når de var godt vant til dette, fik de seletøj på og blev spændt for vogn, og så begyndte hele ceremonien igen med knækkede vognstænger, sprængt seletøj; men mesteren og hans svend var meget udholdende, hvad tid og kræfter angår, og når de små flotte russere blev spændt for slagtervognen, og slagteren stolt kom kørende ud til bønderne for at købe kreaturer og kalve, ja, så faldt det meget naturligt, at der blev lavet byttehandel med dyrene, og slagteren havde så igen kød til eksport.

Jeg kan huske som otte-ni-årig dreng, vi kørte til Kvium i Hjerm, hvilket jo foregik i ponyvogn med buk, som

Karen og Carl Laursen i 1904

det hed, og to store jyske heste for, at min far pludselig sagde, da vi var i nærheden af Handbjerg: ”Der kommer en mand – (han nævnte navnet), - og han har de to russere endnu, som jeg solgte ham, da de var vænnet for vogn.” Jeg syntes jo, det var en mægtig begivenhed at se de to heste, som var kommet helt ovre fra de russiske stepper som vilde heste, og nu travede de pænt og almindeligt hen ad landevejen.

Min mor kan jeg ikke huske, da hun blev syg og døde, da jeg var ½ år. Senere blev far gift med husgerningslærerinde Karen Lykkegård Andersen fra Sevelsted i Raast, som så fik til opgave at opdrage lille mig.

Fra tiden i Vinderup har jeg kun en enkelt erindring. Hvor gammel jeg var? Jeg ved det ikke; men jeg var nede i gården, måske for at lege, da jeg pludselig fik øje på en stor ko, som stod oppe på slagtervognen, og det var

mere, end jeg kunne tage. Jeg stak i et vræl og løb med en vis mand i hælene op ad trappen til førstesal, hvor jeg så blev trøstet af mor Karen. Jeg har senere fået fortalt, at det var en kalv, som svenden var kommet med til slagting; men for mig, som var så lille, virkede den som en stor ko.”

I 1906 solgte C. F. Laursen sit slagteri til sin svend Gjevvert Christian Pedersen (født 1884), der var kommet til Vinderup i 1903. Ad forskellige veje er det med tiden blevet til Rose Poultry, som altså på sin vis har over 100 år på bagen!

Slagtersvend Pedersen i arbejdstøjet!

En stor tak til Claudia Krassel for tilladelse til at bruge kopien af hendes far Carl Laursens erindringer samt billederne.

KG

Møder, arrangementer, ture m.m.

Hvor intet andet er nævnt, er mødestedet Arkivet, Vinjes Torv 1, Vinderup.

2010

Lørdag d. 6. marts Kl. 10.00	Udstillingen "Handelslivet i landsbyerne" åbnes. Alle er velkommen. Arkivet byder på et let traktament.
Onsdag d. 24. marts kl. 19.30	Generalforsamling i Vinderup Egnshistoriske Forening. Dagsorden ifølge lovene. Efter generalforsamlingen vil Bodil underholde med "Et liv på en gård". Medbring kaffe
Onsdag d. 26. maj kl. 18.00	Bustur til Fur med rundvisning og besøg på Fur Museum. Mødested brugsens parkeringsplads. Pris ca. 80 kr. Medbring kaffe.
Onsdag d. 16. juni kl. 19.30	Sommermøde i indgangsbygningen på Hjerl Hede. Tapio Juhl, der kom til Danmark som finnebarn 1943, fortæller først om Finlands voldsomme historie med republikkens opståen, borgerkrigen, landets selvstændighed i 1917 og tiden op til i dag. Efter kaffepausen beretter han med denne baggrund om sin egen rejse til Danmark og tiden efter. Medbring kaffe
Onsdag d. 25. august kl. 19.30	Byvandring. Da det er under Vinderup Festuge , er det endnu ikke fastlagt hvilke gader, der fortælleres om. Se nærmere i annonce i Vinderup Avis og på Arkivets hjemmeside www.arkivet-vinderup.dk . Medbring kaffe.

Fortsat fra side 7

man besluttede at slå sig ned der foreløbig.

Nu var gode råd dyre, thi huset spærrede al trafik; kørs ud af stedet kunne det ikke og læse det af på vejen var lige så galt. Trafikken var stoppet, der måtte skaffes luft. 12 a 16 mand kom nu i arbejde, fik fat i en masse stiger og stående på disse savedes grene af efter en større målestok, ja, to

hele træer måtte endog fældes for at skaffe luft, og endelig efter et par timers vedholdende arbejde lykkedes det at få huset ført igennem; sent om aftenen ankom det endelig i al stilhed til Vinderup og stilledes i række med de andre huse.

Ovenstående stod at læse i Haderslev avisen "Modersmålet" den 23. august 1902.

Boye Bruhn.